

Skatter ere ikke satte op; i det Hele betales af de enkelte Satser i Gjennemsnit det Samme, som der hele Aarhundredet igjennem er betalt, naar man undtager Krigsstatsforhøielsen i 1864. Det synes dog nu, at naar Folk, der vare saa fattige og forarmede som vort Folk var ved Aarhundredets Begyndelse, kunde udrede disse Satser, saa maa de ogsaa med Lethed kunne det nu, hvor Velstanden er langt større. Det forekommer mig derfor, man maa indrømme, at det er et vægtigt Argument, som taler for at beholde Skatterne og ikke at gaa ned til nogen yderligere Nedsættelse. Imidlertid kan jeg dog ved en rolig Overveielse af Forholdene ikke Andet end komme til det Resultat, at man alligevel bør stride til en Nedsættelse af Skatternes Beløb. Det er nu vel saa, at Skatterne her i Landet til Staten ikke ere stegne i meget lang Tid, men der er til Sjengjæld andre Skatter, som ere stegne meget stærkt, og det er Kommuneskatterne. Gaa vi en Mennekealder tilbage her i Landet, saa viser det sig, at Kommunen dengang havde en meget lille Viktomsb. De Fordringer, der stillede til Kommunen, vare meget smaa. Kommunen havde meget smaa Udgifter, men siden den Tid ere Kommunens Udgifter stegne overordentlig stærkt, og som Følge deraf ogsaa de Byrder, Kommunen lægger paa Beboerne. I Tiden før 1848, i Midten af Tyrrerne, betalte man i Kjøbenhavn 8 Kr. om Aaret i Kommuneskat pr. Individ. Efter Krigen i 1864, som er Begyndelsen til en ny Periode, var Skatten stegen til 14,1 Kr., og i 1878, som er det sidste Aar, jeg har Regnskab for, var den stegen til 18,1 Kr. I Kjøbstæderne var Kommuneskatten i 1845 5,6 Kroner, efter Krigen i 1864 vare de stegne til henimod 8 Kr., og nu (i 1876) ere de stegne til 10 Kr. Det er allerede en betydelig Stigning; men naar vi se hen til Landet, møder der en endnu langt stærkere Stigning. I Sognekommunerne betales der før 1848 i Gjennemsnit kun 2½ Kr. om Aaret (i 1845) til Kommunen, men efter Krigen i 1864 var det allerede steget til det Dobbelte, nemlig 5 Kr. om Aaret, og i 1876, som er det sidste Aar, jeg har Regnskab for, er Kommuneskatten i Sognene mellem 6 og 7 Kr. pr. Individ, dels Formue- og Leilighedsstat, dels Hartkornstat. Det er jo en meget betydelig Stigning, og det hjælper altsaa ikke, at man f. Ex. betaler mindre pr. Ib. Hartkorn til Staten, naar man betaler saameget mere til Kommunen. Skatteyderen gjør ingen Forskjel paa, om det er til Staten eller Kommunen, han betaler, om det er paa Amtstuen eller andet Sted han betaler, er for ham i og for sig det Samme. En endnu stærkere Stigning møde vi, naar vi se hen til Amtsrådskommunerne. Der var Skatten før 1848 (i 1845) kun lidt over 3 Kr. pr. Ib. Hartkorn, derpaa steg den efter Krigen i 1864 til 7½ Kr., og i 1876, som er det sidste Aar, jeg har Beretning for, er den over 12 Kr. pr. Ib. Hart-

korn; det er altsaa en meget betydelig Stigning, som der har fundet Sted. Det vil saaledes ses, at man maa være noget varsom med saaledes uden videre at sige, at de Byrder, som det Offentlige lægger paa Borgerne, ikke ere høiere nu end før. Det er vel tilfældet, at Statsbyrderne ere lettede, men saameget haardere tyngde de kommunale Byrder. Grunden til dette Særsyn, at Statens Indtægter ere vorede, at Statens Tilstand forbedres, medens Kommunernes forværres, er ikke vanskeligt at se. Jeg skal ikke gaa ind paa de mindre vigtige Grunde dertil, Hovedgrunden, den vigtigste Aarsag til dette Resultat er den, at Kommunens Udgifter ere de, som fornemlig maa stige, og ere af den Art Udgifter, som den moderne, humane Aand fordrer bestandig udvikles i høiere og høiere Grad, Udgifter til Skolevæsen og Fattigvæsen, overhovedet alle Udgifter, som den søgende Kultur fremfor Alt forlanger i større og større Grad. (En Stemme: Veiene!) Ja, ligeledes til Veiene, fort sagt, Kommunens Udgifter ere saadanne, hvor Fremskridtet maa bevirkte, at de blive større og større, men Kommunens Indtægter ere af mere konstant Natur. Underledes er Statens Forhold; thi Staten har faaet den bedre Halvdel, den har faaet de Indtægter, som stige, thi dens Skatter bestaa jo fornemlig i de indirekte Skatter. Paa Grund af Forholdenes Udvikling og paa Grund af Forhold, som jeg nærmere vil saae Leilighed til at omtale ved Behandlingen af Toldsagen, maa de indirekte Skatter nødvendigvis under den moderne Udvikling vedblive at stige. Altsaa, Kommunen og Staten har delt saaledes, at Staten har faaet de Indtægter, der vedblive at stige af sig selv med Udviklingen, og Kommunen de Udgifter, som vedblive at stige med Udviklingen. Det er fornemlig Grunden til, at Kommunens Indtægter vedblive at vore, og at den finansielle Status ikke bliver bedre, uagtet Indtægterne blive større. Betragt vi Resultatet, saa viser det sig, at Sognekommunernes og Amtsrådskommunernes finansielle Status ingenlunde er god; saa vidt jeg kan se, er der endog Underbalance, Gjælden er større end Aktiverne. Jeg har saaledes viist, at man ikke af denne Grund kan hente noget Argument for, at Skatterne ikke bør nedsættes; jeg tror, at det vilde være godt, om man under en eller anden Form kunde lette Statskatterne til Fordel for Kommunerne. Der var ogsaa en anden Grund, som man kunde anføre for ikke at nedsætte Skatterne, men heller ikke den forekommer mig ved nærmere Betragtning at være ganske holdbar. Man kan vel sige, at en Del af disse Millioner, som ere et Resultat af Skatterne, ikke vilde være bleven opsparet, naar ikke Statskassen havde lagt et saadant Pres paa Nationen, ellers vilde Beløbet tildels være blevet forbrugt. Sa det er ganske sandt,